

osce
HCNM

EDUCAȚIA BILINGVĂ ÎN GRĂDINIȚELE DIN GĂGĂUZIA: FORMAREA CADRELOR (FAZA IV)

GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİNİN PARALEL ÜRENMESİ GAGAUZİYANIN ERKENKİ
ÜRETİM KURUMNARINDA: KADRALARIN GELİŞTİRMESİ (IV-CÜ ETAP)

KURİKULUM

*A. Stoletneaia,
expert ANTEM*

UŞAK BAŞÇASINDA GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİNİN ÜÜRENMESİ İÇİN

KURİKULUM

(ORTA, BÜÜK HEM HAZIRLIK GRUPALARINA DEYİNİ)

Nedir o kurikulum?

Naşional kurikulumun temelindä yapılı bir normativ dokumentidir. Kurikulumun konşeptiyası, içindkileri, son çıkışları, ilerletmesinin proşesi, produktlar garanti ederlär proşesin dooru işlemesini hem erkenki üüretim kurumnarının gelişmesini. Kurikulum yapılı Moldova Respublikasının üüretim standartlarına görä (uşaan duumasından 7 yaşınadan) hem da erkenki üüretim sistemasının çerçevesindä.

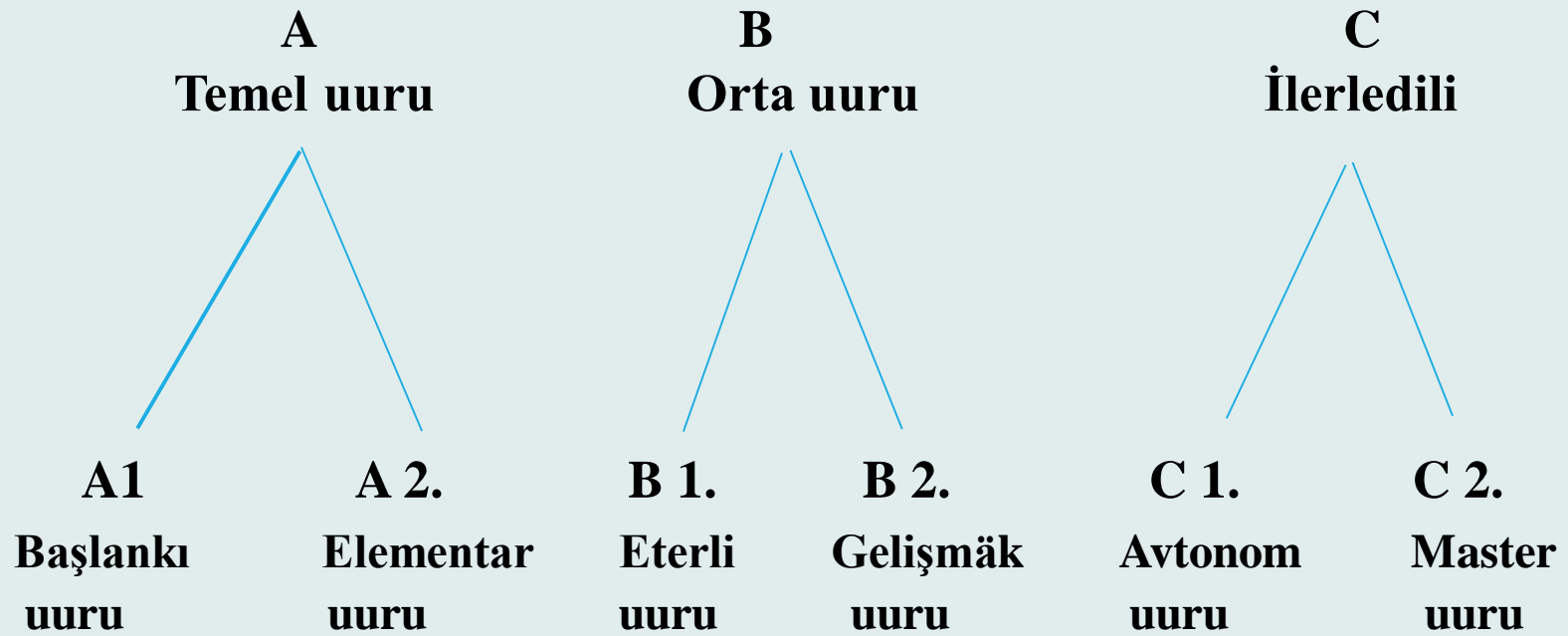

KURİKULUMUN KONTEPTİYASI

Evropa sistemasına görä dillär için genel uurlar

Öncä - A1.

Debütant uuru

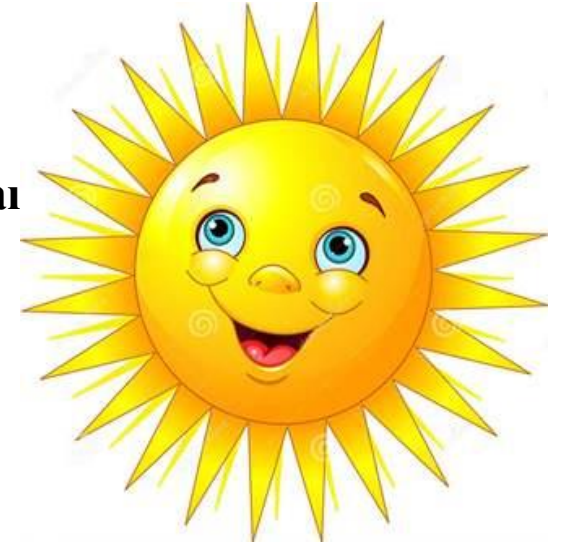

ÖNCÄ A1. DEBÜTANT UURU

Öncä A1.1
orta grupa

Öncä A1.2
büük grupa

Öncä A1.3
hazırlık grupsı

PREDMETİN SPEŢİFİKA KOMPETENŢİİYALARI

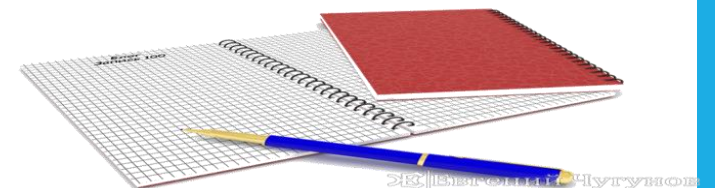
1. Aazdan türlü sözleşmäk situaŗıyalarında, kısa hem sadä informaŗıyayı kabul etmäk, kendi dikatlını, meraklını gagauz dilinä üürenmäk proŗesindä göstermäk.

Восприятие и понимание устного сообщения в различных ситуациях общения, проявляя внимание и позитивное отношение к изучению гагаузского языка

2. Aazdan kısa informaŗıyayı hazırlamak, türlü verbal hem nonverbal sözleşmäk kontekstlerindä kendi davranışını göstererek.

Выражение устного сообщения, демонстрируя вербальное, невербальное, поведение в привычном контексте общения.

3. Gagauz dilinin kulturasını annamak, onun halk (naŗional) zenginliinä aygı hem meraklık göstermäk.

Büük grupa

Kompetențiya birimneri Единицы компетенций	İçindekiliin birimneri Единицы содержания	Üretim işleri hem produktlar Виды учебной деятельности и ее результаты/продукты
Spețifika kompetențiyası 1. Aazdan türlü sözleşmäk situațiyalarında kısa hem sadä informațiyayı kabul etmäk, kendi dikatlını, meraklını gagauz dilinä üürenmäk proțesindä göstermäk.		
<p>1.1. Gagauz dilindä ayırı hem lafta, tek hem grupada spețifikä sesleri tanımaa, kısa cümledä lafları annamaa.</p> <p>1.2. Temaya görä kısa cümlelerdä dolayımızdan predmetlerin adlarını tanımaa hem açık söylemää.</p> <p>1.3.</p> <p>1.4.</p> <p>1.5.</p> <p>1.6.</p>	<p>Temalar/Birimnär</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Bän hem benim dostlarım uşak başçasında 2. Benim ayläm 3. Benim evim 4. Ne datlı meyvalar hem zarzavatlar! 5. Ne çok hayvan! 6. Günün sıralı 7. Yılın dört zamanı 8. Ana tarafım <p>Lafetmäk konstrukțiyaları:</p> <p>Cümlä: Strukturaya görä cümlelerin kurulması: sadä, annatma olumlu/olumsuz</p> <p>Sözlük: seslär, grupada seslär h,</p> <p>Sözleşmäk/ lafetmäk modelleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> karşılaşmakta hem ayırılmakta selemneşmäk modelleri;h.b	<p>Sınışlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> sınışların kurallarına görä çalışarak, işidilmiş laflarda kimi tek sesleri, grupada sesleri eni leksika birimnerini tanısin; işidilmiş soruşların/cuvaların maanasını annasın; sınışlar: Seslä da bul/göster /tekrarla/uydur/cevreyä al/renklä; h.b. <p>Produktlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> verbal hem nonverbal tekstlerä reakțiya; soruşları, soruşlara cuvaları annamak; kısa hem sadä dialogları annamak; sadä yazdırmaları annamak; resimnär.

BÜÜK GRUPADA YILIN BİTKİSİNDÄ UŞAKLAR LÄÄZİM BECERSİNNÄR:

- Büük grupada yılın bitkisindä uşaklar läüzim becersinnär:
- Grupada hem tek-tek laflarda sesleri tanımaa hem annaşılı tekrarlamaa.
- Resimnerin yardımınnan obyektleri, predmetleri temalara görä tanımaa hem dooru sölemää.
- Temaya görä jestlerin yardımınnan işidilmiş sadä hem kısa cümlelerin (monolog/dialog) öz fikirini annamaa.
- İşidilmiş kısa hem sadä cümlelerdä konkret informaçıyayı annamaa, ona reakçıya göstermää.
- Dolayından predmetlerin adlarını sölemää hem onnarı bilmää yazdırmaa.
- Gagauz dilinin lafetmäk formulalarını/modellerini kullanıp, kısa hem sadä dialoglarda payalmaa.
- Lafetmäk modellerin yardımınnan temaya görä soruş hem cuvap kurmaa.

- Kendi için yada başka insan için sadä informaçıya sıraycasına annatmaa.
- Sıradan temalara görä cümleleri kurmaa, şiirleri, türküleri sölemää.
- Hergünkü zanaatlarda üüredicinin instrukçıyalarını annamaa tamannamaa.
- Paalılıklar:
- Gagauz dilindä aazdan tekstleri başa çıkarmaa, meraklını göstermää.
- Gagauz dilini havezlän üürenmää.
- Temalara görä sözleşmäk proçesindä payalmaa, kendini serbest duymaa.
- Halk kulturasının zengininiä hatır hem saygı duymaa.

EKLENTİLÄR

• Eklenti 1. Leksika minimumu

Orta grupa	Büük grupa	Hazırlık grupası
<p>A: ana, alma, armut, aul, ayak kabı, ayak kabı giimää;</p> <p>B: bu, bir, bän, beş, büük, biyaz, baka, boba, beygir;</p> <p>Ç: çocuk, çam, çay, çanak, çok, çalmaa, çölmek, çaşka, çizmä;</p> <p>D: da, dädu, dışarda, dolap, don, dört, doctor;...</p>	<p>A: aaç, ayak, altı, ardey, avşam, avtobus, aşçıyka, aylä, akıllı, almaa, aaramaa, acımaa;</p> <p>B: bayır, burnu, biz, burada, biskvit, bomboni, bolnița/ hastane, balık, buzdolabı, bıçak, beenmää, babaç;</p> <p>C: ceviz;</p> <p>Ç: çanta, çatal, çaynik, çorap, çizmä;</p> <p>D: daa, deniz, düzmää, dokuz;...</p>	<p>A: analar-bobalar, ad, adres, açmaa, annamaa, ayakkablarını çıkarmaa, anmak taşı, aslan, atlamaa, aşaa;</p> <p>B: baya odası, biçikleta, baaşış, başlamaa, başkasaba, barabar, bayrak, bakmaa, bereket, birkatlı, buyurun, boyamaa, büümää;</p> <p>C: cumaa, cumertesi;</p> <p>Ç: çarşamba, çiidem, çizgili film, çokkatlı;</p> <p>D: dikat, duvar, duuma günü, dost, dondurma, düzmää, dönmaa;</p>

Ekleni 2. Grupalara görä sözleşmäk örnekleri

Orta grupa	Büük grupa	Hazırlık grupası
<ul style="list-style-type: none"> • Selemneşmäk modelleri:<ul style="list-style-type: none"> – Sabaa hayır olsun!/ – Zaman hayır olsun! • Selemneşmeyä cuvap:<ul style="list-style-type: none"> – Sabaa hayır olsun! – Zaman hayır olsun! • Saalıcaklan modelleri:<ul style="list-style-type: none"> – Kalın saalıcaklan! • Danışmak modelleri:<ul style="list-style-type: none"> – Maşi! Vani! • Tanışmak modelleri: Bän+ad.<ul style="list-style-type: none"> – Bän Lena. • Kimisä tanıştırmak modelleri: O+ad.<ul style="list-style-type: none"> – O Dan. /O Daşa. • Şükür etmek modelleri: Saa ol! Saa olun! • Predmetleri, insannarı tanımak:<ul style="list-style-type: none"> – Bu ayı/Bu kedi. O Saşa. O Nastä.	<ul style="list-style-type: none"> • Selemneşmäk modelleri: Seläm!/ Avşam hayır olsun! • Selemneşmeyä cuvap:<ul style="list-style-type: none"> – Seläm! – Avşam hayır olsun! • Tanışmak modelleri: Benim adım+ad.<ul style="list-style-type: none"> – Benim adım Kati. • Kimisä tanıştırmak modelleri: O + zanaat.<ul style="list-style-type: none"> – O doktor. – O terbiyeci. • İnsannarı tanıtmak:<ul style="list-style-type: none"> – Bu boba. Bu mamu. • Kimin – göstermek: benim bakam, benim malim. • Predmetleri yazdırma: büük eşil şişiriga, küçük kırmızı maşına. • İnsanı yada bir işi yazdırma: çalışkan kardaş, gözäl kızkardaş...	<ul style="list-style-type: none"> • Danışmak modelleri: Sevgili mamucuum... • Tanışmak modelleri:<ul style="list-style-type: none"> – Benim adım Kati. • Birkimseylän tanışmak modelleri:<ul style="list-style-type: none"> – Sän kimsin? – Senin adın ne (nesoy)? • İnsannarı tanıma:<ul style="list-style-type: none"> – Kim bu? Adı ne (nesoy)? Zanaatı ne? • Kendisi yada bir insan için informaşiya vermäk:<ul style="list-style-type: none"> – Bän Saşa. (Bän) 6 yaşındayım. Gagauz dilini üürenerim. – O Koli. Koli 5 yaşında. – O uşak başçasında...

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

UŞAK BAŞÇASINDA GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİNİN PARALEL ÜÜRENMESİ İÇİN KURİKULUMUN OLUŞMASI

METODOLOGİYA GİDİ

(orta, büyük hem hazırlık gruplarına deyni)

ERKENKİ ÜÜRETİM KURUMNARINA DEYİNİ

Kişinêu, 2020

GİDİN NEETLERİ, DAVALARI

- Bu metodologiya teklifi uşak başçasında işleyän üüredicilər için hem da bütün üüretim sistemanın müdürleri için praktika uurunda çok faydalı olur. Üüredicilerin kolaylı olacek diferițial hem individual annamasında uşaklara bilgi vermää, becermeklerini kaavileştirmää, böölecä *Gagauz dili Kurikulumunu gerçekteştirmää*.
- Teklif edilän **Gid**, üüretim programaların sistemasında bir bölünmüz payı gibi yapıldı hem da Gagauz hem romın dillerinin üüretim kurikulumun realize etmesindä önemni bir manerialdır. Nasıl da Kurikulumda GİDtä dä *Gagauz hem romın dillerinin paralel/aynalı üürenmesidä (orta, büük, hazırlık grupaları)* üürenmesi için material var. Sade burada açıklamaklar nasıl Kurikulumu taa başarılı tamannamaa.

GAGAUZ HEM ROMIN DİLLERİNİN PARALEL ÜÜRENMESİ

GAGAUZ DİLİ

DİDAKTKA TEKLİFLERİ

Öncä A1 uuru

Erkenki üüretim kurumnarına deyni

Kişinêu, 2020

DİDAKTİKA TEKLİFLERİN NEETLERİ, DAVALARI

- Romın hem gagauz dillerinin paralel üüenmesi didaktika tekliflerin toplumunda, pedagogika uurunda da yardım gösteriler: romın hem gagauz dillerinin paralel üüenmesinin proektleri (öncä A1 uuru üüenmäk proektleri); dinamika aralıkları; paralel çalışmak üüretmesinin kullanmasında neetlär hem şartlar; paralel üüretmesindä masalların kullanması; türkünün yardımınnan gagauz dilinin üüenmesi; kultura daalması – dil modelleri; rejim zamanınnarında dil örneklerin maksimum kullanması.
- Metodlar hem strategiyalar, angıları taa çok romın hem gagauz dillerinin kompleksli hem interaktiv (onnar uşakların sözleşmäk becermeklerini ilerlederlär) üüenmesinä uyêrlar, seçildilär hem topluma koyuldular. Bu kiyada dizildi metodlar, metodikalar, strategiyalar, angıları kompleksli hem interaktiv uurunda yapılan yardımcı olêrlar, gagauz hem romın dillerini üüenärkän, uşaklarda komunukativ kompetençiyasını geliştirmää.
- Bu didaktika tekliflerindä verili tehnikalar, inovaçiya strategiyaları uşak başçalarında dooru hem dolu kullanılırsaydı, gagauz hem romın dillerin üüenmesi çok kolay hem ii ilerleyecek.

ÇALIŞMAK FİŞALARI:

- *Fişaların bu türlü tipleri var:*

- fişalar birtürlü içindekiliklän hem birtürlü zorluklan (frontal işi), onnar kullanılêrlar notalamak/kantarlamanın çeketmesindä, läüzimni temayı geçärkän;
- fişa birtürlü içindekiliklän, diil birtürlü zorluklarn, bellietmää bilgi uurunu hem kolay kavramaa verili temayı kullanılêr:
  - fişalar difirenşial sınışlarlan;
  - fişalar individual sınışlarlan;
  - predmetlärarası içindekilärlän hem sınışlarlan fişalar.
  - Fişalarda verili problemaları tamannamak için, didaktika kadraları läüzim geçsinnär verili etapları:
    - verili sınışı çözmää göstermekli/demonstrativ materialın yardımınnan (örnek: kartoçka *Meyva*. Sınış 5-7 yaşında uşaklar için: *Tanıyın resimdä meyvaları/kırmızı renktä*);
    - sınışları kendibaşına/individualca daatma materialın yardımınnan çözmää (loto, resim);
    - sınışı resimin yardımınnan çözmää;
    - individual kartoçkaların yardımınnan kendibaşına bol-bol sınışı çözmää.
- Taa ii uşaan işä/çalışmaya katılmasını annamaa deyni, olur türlü simvolları kullanmaa:

Saa olun!!!
YOLUNUZ AÇIK OLSUN!!!